

Onderwerp

Erfgoedstrategie 2020

Opsteller	Pauline Jansen	Behandeldatum	12 mei 2020
Programma	Cultuur en Cultureel erfgoed	Status	Openbaar
Portefeuillehouder	N.P. Vergunst		

Advies

De opgaven uit de erfgoedstrategie als uitgangspunt te nemen bij het erfgoedbeleid en bij de uitwerking van de Erfgoedstrategie prioriteit te geven aan:

- a. Versterking wettelijke taken
- b. Instellen erfgoedaanjager voor 3 jaar
- c. Publieksbereik en beleving Limes / Romeins erfgoed

2. De keuzes voor de investeringen na bespreking van de Erfgoedstrategie in de raad mee nemen bij de integrale afwegingen van de begroting.

Aan de raad voor te stellen:

De drie opgaven van de Erfgoedstrategie op hoofdlijnen vast te stellen:

- a. betere instandhouding en bescherming
- b. krachtiger publieksbereik door professionalisering, regie en samenwerking
- c. inzet op profilering als oudste stad

Aanleiding

Er is behoefte aan een nieuwe strategie vanwege diverse ontwikkelingen en ambities.

Ten eerste, zal er met de komst van de Omgevingswet veel veranderen met betrekking tot de advisering over erfgoed (monumenten, landschap en archeologie). Daarvoor moet de basis op orde zijn (Opgave 1 uit de Erfgoedstrategie, zie bijlage). Dit betekent dat wij niet alleen de erfgoedwaarden in beeld hebben, maar ook beschermd hebben.

Ten tweede gaan we in de vastgestelde citymarketingstrategie uit van twee speerpunten: Oudste & Bruisende stad en Health & High Tech. Erfgoed is een betekenis gevende pijler van de citymarketing strategie, daarom moeten we instellingen ruimte geven om te professionaliseren (Opgave 2 uit de Erfgoedstrategie).

Ten derde zoeken we de verbinding tussen (immaterieel) erfgoed en de kunsten. Een ambitie die voortkomt uit de Cultuurvisie Groei. Bij de vaststelling van Groei. heeft de raad ook om een erfgoedstrategie gevraagd.

Tenslotte zijn in Nijmegen maar liefst vier gebieden voorgedragen in het nominatiedossier van de Nedergermaanse Limes als UNESCO werelderfgoed. Dit brengt vele kansen met zich mee, maar weten wij die kansen wel te benutten? De ontwikkelingen rondom het Valkhofkwartier, met als onderdeel de revitalisatie van Museum Valkhof, bieden goede handvatten om Limes Werelderfgoed zichtbaar te maken (Opgave 3 uit de Erfgoedstrategie).

Deze erfgoedstrategie is een sober totaalverhaal, wat kaderstellend is opgesteld (de drie opgaven). Wij vragen de raad daarom instemming met de drie opgaven.

Op basis van de erfgoedstrategie moeten we de erfgoednota actualiseren en een uitvoeringsprogramma (in plaats van de Erfgoedagenda 2018) toevoegen. Dan kunnen we

Collegevoorstel

het bestaande beleid intrekken. Pas na vaststelling van de erfgoedstrategie gaan we verder met individuele projecten, mits deze passen in de erfgoedstrategie.

Hoe past deze Erfgoedstrategie in de Omgevingsvisie? In de Omgevingsvisie legt de gemeente haar ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn en voor het hele grondgebied vast. In de Omgevingsvisie van Nijmegen stellen we het belang van het Nijmeegse erfgoed vast en geven we aan dit erfgoed als inspiratiebron en uitgangspunt te nemen bij nieuwe ontwikkelingen.

Daarnaast komt er per gemeente één omgevingsplan. Dit omgevingsplan bevat alle regels over de fysieke leefomgeving die de gemeente stelt binnen haar grondgebied. Hierin moeten dus de (actuele) cultuurhistorische waarde/beleidskaart en de archeologische beleidskaart worden opgenomen.

Beoogde impact

Door het vaststellen van de opgaven uit de erfgoedstrategie en het beschikbaar stellen van de financiële middelen om de opgaven uit te werken, brengen we de uitvoering van het erfgoedbeleid op een aanvaardbaar niveau en spelen we adequaat in op nieuwe ontwikkelingen.

Argumenten

1.1 Keuzes op basis van een totaalverhaal

De Erfgoedstrategie is een totaalverhaal, op basis waarvan wij afwegingen kunnen maken. Het is dus een kaderstellen en richtinggevende strategie. We beoordelen niet meer individuele projectjes zoals het aanwijzen van wederopbouwkunst als monument, maar kijken naar het totaal van wat waardevol is en maken dan een gewogen keuze.

1.2 Klaar voor nieuwe ontwikkelingen

Met de komst van de Omgevingswet gaat er veel veranderen in de manier waarop wij het erfgoedbeleid in de ruimtelijke ontwikkeling een plaats geven. Hiervoor is niet alleen capaciteit nodig (de termijn voor advisering over (rijks)monumenten verandert bijvoorbeeld), maar ook moeten de erfgoedwaarden goed in beeld zijn voor ons én voor burgers en initiatiefnemers.

1.3 Instellingen vertellen het verhaal

De rolverdeling tussen gemeente en instellingen moet duidelijker worden. Door instellingen te faciliteren in het presenteren van het verhaal van Nijmegen geven we inhoudelijk een betere lading aan de pijler 'Oudste en bruisende stad' van het citymarketing beleid. Door de kunsten en erfgoed aan elkaar te koppelen ontstaan er creatieve en innovatieve manieren om het Nijmeegse verhaal te vertellen.

2.1 De erfgoedstrategie 2020 is een kaderstellend beleid

Met de erfgoedstrategie hebben we nieuwe kaders opgesteld voor het erfgoedbeleid. Omdat de gemeenteraad een kaderstellende taak heeft, vragen we de raad in te stemmen met de hoofdlijnen (de drie opgaven) van de strategie. De strategie wordt de basis voor het erfgoedbeleid.

2.2 We prioriteren de uitvoering van de strategie

We geven prioriteit aan de versterking van de wettelijke taken, een erfgoedbeheerder voor 3 jaar en het publieksbereik en beleving Limes / Romeins erfgoed, want hier spelen op dit moment de grootste belangen.

In deze Erfgoedstrategie worden keuzes gemaakt. Dit zijn opgaven die we hebben om het erfgoedbeleid af te stemmen op nieuwe ontwikkelingen (Omgevingswet) en bestaande ambities (citymarketingbeleid, cultuurbeleid). Het is goed om juist nu te investeren in het erfgoed van Nijmegen, omdat het een duurzame trekker is om na de coronacrisis weer bezoekers naar de stad te halen en het toerisme weer op gang te brengen. In de huidige tijd zien wij echter de noodzaak om de erfgoedstrategie en vooral de bijbehorende claims gefaseerd uit te voeren.

Door voor een versterking op de wettelijke taken te zorgen, kunnen we als gemeente adequater reageren op aanvragen van burgers en initiatiefnemers. Daarnaast brengen we de erfgoedwaarden goed in beeld, waardoor meer proceszekerheid ontstaat in projecten. De erfgoedbeheerder gaat instellingen en gemeente ondersteunen in het scheiden van rollen en taken. Instellingen krijgen zo de ruimte zich professioneler op te stellen en op hun manier het Nijmeegs verhaal uit te dragen.

De inzet op het Romeinse verhaal en erfgoed en de beleving daarvan is van doorslaggevend belang in het proces van de nominatie en aanwijzing van de vier Nijmeegse locaties als UNESCO werelderfgoed. Omdat het proces gezamenlijk met andere gemeenten en drie provincies in Nederland is ingestoken, betreft dit een (inter)nationaal belang.

2.3 Onderzoek naar de mogelijkheden voor het Huis van de Nijmeegse Geschiedenis

De samenwerkingsovereenkomst met het Huis van de Nijmeegse geschiedenis werken we op basis van de Erfgoedstrategie uit. De functie is van belang voor Nijmegen. We zijn echter niet tevreden over de uitstraling en niveau in de kapel. We willen de relatie met huis professionaliseren. Daarnaast bekijken we wat we met de kapel gaan doen. Dit onderzoek brengt twee scenario's in beeld: we doen het óf goed (daar is dan een investering voor nodig) of we doen het niet (dan stoppen we per 2021).

3.1 Integrale afweging van de claims

De keuzes voor de investeringen nemen we mee bij de integrale afwegingen van de begroting.

Kanttekeningen

2.1 Door te prioriteren in uitvoering van de strategie zijn er ook problemen die niet worden opgelost.

Met de huidige middelen zijn de mogelijkheden voor het erfgoed in de oudste stad van Nederland beperkt. De erfgoedstrategie is zo geschreven dat wat er minimaal nodig is om het erfgoed van Nijmegen te behouden en beschermen én beleefbaar te maken en in beeld te brengen. Door keuzes te maken binnen de opgaven van de strategie lopen wij het risico dat we niet op alles kunnen anticiperen.

Op het gebied van behouden en beschermen lopen we een groot risico dat we erfgoed verliezen, omdat het niet voldoende in beeld of beschermd is. Bij ontwikkelingen kunnen we dan geen voorwaarden stellen.

Om sober en doelmatig onderhoud te stimuleren is een subsidie voor onderhoud van gemeentelijke monumenten een succesvolle maatregel waarmee veel erfgoed behouden wordt.

Collegevoorstel

Daarnaast lopen er een aantal (aan)vragen van instellingen voor subsidie. Bijvoorbeeld De Bastei, de Stevenskerk en het Huis van de Nijmeegse Geschiedenis zijn instellingen die het Nijmeegse verhaal vertellen, maar die nu niet genoeg mogelijkheden hebben om deze taak goed uit te voeren.

Financiën

De keuzes voor de investeringen die horen bij de opgaven van de Erfgoedstrategie 2020 nemen we mee bij de integrale afwegingen van de begroting.

Vervolg

Na vaststelling door het college zal het voorstel in te stemmen met de drie opgaven uit de Erfgoedstrategie 2020 naar de raad gaan.

De financiële uitwerking loopt mee in het traject voor de begroting voor 2021 en verder.

Wanneer de raad heeft ingestemd zal er gewerkt moeten worden aan een actualisatie van de Erfgoednota (2013) en Erfgoedagenda 2018.

Vanwege de betrokkenheid van de erfgoedinstellingen in de stad bij de totstandkoming van de strategie zal er met de instellingen ook gecommuniceerd moeten worden over de besluitvorming en het vervolg.

Samen met de instellingen zal het aanstellen van de aanjager worden vorm gegeven.

Bijlage(n)

1. De Erfgoedstrategie 2020